

СКЛАДОВІ СИЛАБУСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«Організація шкільної служби здоров'я (валеологічної та психологічної)»

I. Основна мета засвоєння курсу полягає у ознайомленні студентів з організацією шкільної служби здоров'я (валеологічної та психологічної), їх функціонуванням, засобами та методами їх діяльності, питаннями та проблемами, які вони вирішують.

II. Місце освітнього компонента в програмі підготовки фахівців певної спеціальності / освітньої програми.

Освітній компонент «Організація шкільної служби здоров'я (валеологічної та психологічної)» дозволяє набутти студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу освітніх компонентів професійної підготовки.

III. Завдання освітнього компонента є підготовка висококваліфікованих фахівців високого рівня з організація шкільної служби здоров'я (валеологічної та психологічної) та набуття студентами додаткових фахових компетенцій, необхідних для подальшого професійного становлення у майбутній професії.

IV. Основні знання і уміння, яких набуває студент після опанування даного освітнього компонента.

Студенти повинні знати:

- зміст і методи здоров'язбереження та здоров'яформування;
- санітарно-гігієнічні нормативи для учбових закладів;
- особливості та технологію орієнтації всіх учбових дисциплін на здоров'язбереження;
- поняття психологічної служби в Українських закладах освіти, її мету, основні види діяльності, завдання, пріоритетні напрями та зміст роботи, моделі;
- сучасні напрями формування культури здоров'я в школі;
- особливості профілактики шкідливих звичок в дітей різного віку;
- суть, мета та задачі здоров'язбережувальної педагогіки
- методіку проведення первинної діагностики і характеристики контингенту викладачів;
- засоби створення колективу педагогів-одномумців;
- особливості проведення просвітницької роботи з вчителями.
- умови створення соціально - психологічних умов, що дозволяють дитині успішно функціонувати і розвиватися в педагогічному середовищі і шкільній системі відносин;
- основи психолого-педагогічної підтримки усіх першокласників в період їх первинної шкільної адаптації;
- основи проведення психокорекційної роботи з дітьми, що зазнали труднощів у шкільній адаптації.

Студенти повинні вміти:

- оперувати поняттєво-категоріальним апаратом;
- використовувати зміст валеологічних знань умінь та навичок.
- проводити первинну діагностику учнів;
- оцінювати стан фізичного здоров'я учнів;
- орієнтуватися у видах загальноосвітніх заходів, що сприяють формуванню здоов'язберігаючих компетентностей учнів;
- розробляти загальноосвітні заходи.
- складати план проведення навчально-просвітницького заходу для юнацької молоді;
- орієнтуватися у відмінностях проведення просвітницької роботи з учнями

різного віку.

- формувати у вчителів уміння та навички надання опосередкованої психологічної допомоги своїм учням;
- орієнтуватися у використанні, особливостях проведення та характеристики форм роботи для підготовки педагогів до виховної діяльності, що направлена на здоров'язбереження;
- виявляти учнів з проблемами в стосунках з колективом;
- орієнтуватися в принципах та методах соціальної діагностики;
- проводити методи психологічної та медико-валеологічної діагностики;
- складати характеристику поточного стану здоров'я дитини
- розробляти та проводити просвітницько-профілактичні заходи з формування культури здоров'я;
- проводити профілактику негативних поведінки та звичок у дітей.

V. Короткий зміст освітнього компоненту

Тема 1. Положення про валеологічну службу в системі освіти в Україні.
Психологічна служба в закладах освіти. Валеологія як наука про життя. Історичні передумови формування культури здоров'я. Історія виникнення поняття здорового способу життя. Положення про валеологічну службу в системі освіти в Україні. Зміст і методи здоров'язбереження та здоров'яформування. Використання змісту валеологічних знань, умінь і навичок. Санітарно-гігієнічні нормативи для учбових закладів. Особливості організації співробітництва медиків, психологів, соціальних педагогів, класних керівників та адміністрації школи. Особливості та технологія орієнтації всіх учбових дисциплін на здоров'язбереження. Зміст предметів і курсів, що вивчаються для збереження і укріплення здоров'я учнів. Психологічна служба в системі народної освіти в Україні, її мета. Основні види діяльності організації психологічної служби. Головні завдання психологічної служби. Пріоритетні напрями та зміст роботи шкільної психологічної служби. Поняття модель психологічної служби. Моделі психологічної служби: «групова» та «особистісна», «екстремальна» і «стабільна», «безпосередня» та «опосередкована». Змістовно-цільові та організаційно-функціональні критерії моделей психологічної служби. Положення про психологічний кабінет загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. Етичний кодекс психолога. Зміст ієрархії, цілей діяльності шкільного практичного психолога. Основні види діяльності психолога у школі. Основні види діяльності практичного психолога у гімназії. Нормативи часу на основні види роботи практичного психолога. План роботи практичного психолога

Тема 2. Основні види діяльності валеолога психолога в дошкільних закладах.
Положення про психологічний кабінет дошкільних навчальних закладів. Основні завдання психолога у ДНЗ. Основні види діяльності психолога у ДНЗ. Охорона здоров'я в навчальному процесі. Охорона здоров'я поза діяльністю ДНЗ. Організація та проведення системи оздоровчої та валеологічної роботи з дітьми. Сучасні напрями формування культури здоров'я в дошкільних закладах. Валеологічний моніторинг (діагностичні огляди, профілактика та реабілітація після захворювань). Пропаганда медичних знань і санітарно-медична освіта (прищеплення санітарно-гігієнічних навичок). Особливості психологічного здоров'я дітей у дошкільному віці. Діагностика стану здоров'я дошкільнят, профілактика захворювань (фізичне загартовування, оздоровчі процедури). Навчання психорегуляції поведінки. Навчання дітей і працівників володінню правилами техніки безпеки в навчально-виховному процесі. Реабілітація дошкільнят після хвороби.

Тема 3. Особливості роботи валеолога психолога з учнями початкових класів та підлітками. Здоров'язбережувальна педагогіка. Первинна діагностика і характеристика контингенту учнів. Оцінка стану фізичного здоров'я учнів. Валеологічна діяльність: створення умов в освітньому закладі для оздоровлення учасників освітнього процесу на основі їх навчання керуванню власним здоров'ям в валеологічно правильно побудованому просторі освітньої установи, результатом якої стає зміна ставлення до свого здоров'я та

здоров'я оточуючих Сучасні напрями формування культури здоров'я в початковій школі. Сучасні напрями формування культури здоров'я в основній та старшій школі. Особливості профілактики шкідливих звичок в початковій, основній та старшій школі. Суть, мета та задачі здоров'язбережувальної педагогіки. Методологічний склад учбово-виховного процесу способами збереження і укріплення здоров'я. Сучасні методологічні підходи як механізми оптимізації педагогічного процесу, його ефективності та здоров'язбережувального характеру. Результат здоров'яформувальної діяльності – позитивна динаміка здоров'я і виховання культури здоров'я. Проектування моделей діяльності та планування роботи з формування культури здоров'я.

Тема 4. Особливості роботи валеолога психолога з особами юнацького віку. Проблеми, які можуть виникнути у зв'язку з кризою юнацького віку. Особливості поведінки з особою юнацького віку під час психологічних консультацій та проведення валеологічної пропаганди. Головні напрямки проведення навчально-просвітницької діяльності валеолога у роботі з людьми юнацького віку. Проведення профілактики адитивної поведінки.

Тема 5. Особливості роботи валеолога з педагогічним колективом школи. Первинна діагностика і характеристика контингенту викладачів. Створення колективу педагогів-однодумців, одним із основних завдань якого є виховання здорових учнів. Особливості проведення просвітницької роботи з вчителями. Формування у вчителів уміння та навичок надання опосередкованої психологічної допомоги своїм учням.

Тема 6. Соціально-психологічна та медико-валеологічна діагностика. Критерії оцінки стану фізичного здоров'я. Особливості оцінки нервово-психічного стану здоров'я. Первинне медико-біологічне і психолого-педагогічне діагностування. Найпоширеніші методи психологічної діагностики. Донозологічна діагностика здоров'я за функціональними показниками. Діагностика рівня здоров'я за прямими показниками. Аспекти, які повинні бути включені у соціально-психологічний опитувальник для вивчення відносин старшокласників до деяких актуальних проблем сучасності. Особливості оцінки соціального здоров'я. Оцінка звичайного способу життя.

Тема 7. Засоби підвищення соціально-психологічної та медико-валеологічної культури учнів і їх батьків. Національна соціально-психологічна служба. Нормативи часу на основні види роботи соціального педагога. Основні положення статистичного звіту про роботу соціального педагога. Положення про атестацію соціальних педагогів. План роботи соціальних педагогів. Діяльність, яку організують Центри практичної психології і соціальної роботи. Технологія оздоровлення методами додаткової освіти. Способи корекції шкідливих звичок. Робота з батьками, в контексті організації здорового способу життя сім'ї. Просвітницько-профілактичні заходи з формування культури здоров'я.

Тема 8. Валеологічна система супроводу дітей з особливими потребами. Створення здоров'язбережувальних умов для успішного навчання та розвитку дитини з особливими потребами. Спеціальні методи валеологічної роботи (методи валеологічної діагностики, профілактики, реабілітації). Розкриття та вирішення проблем здоров'я цієї категорії учнів, з використанням валеологічних технологій. Особливості застосування оздоровчих технологій до дітей з особливими освітніми потребами. Розвиток усіх складових здоров'я (фізичної, психічної та духовної), та сприяння покращенню здоров'я учня з особливими потребами у навчальному закладі. Сприяння батькам в їхньому становленні у якості організаторів адекватних умов особистісного розвитку дитини. Пропаганда дефектологічних знань серед вчителів та інших учнів навчального закладу (форми, методи). Надання корекційно-реабілітаційної допомоги. Журнал проведення корекційно-відновлювальної та розвивальної роботи соціального педагога, практичного психолога. Програми з корекційно-розвиткової роботи для дітей з особливими потребами.

Тема 9. Психолого-соціальний супровід дітей в період адаптації. Створення соціально - психологічних умов, що дозволяють дитині успішно функціонувати і розвиватися в педагогічному середовищі і шкільній системі відносин. Виявлення

особливостей психолого-педагогічного статусу кожного школяра з метою своєчасної профілактики і ефективного рішення проблем, що виникають у дитини в процесі навчання, спілкуванні і психічному стані. Психолого-педагогічна підтримка усіх першокласників в період їх первинної шкільної адаптації. Діагностика адаптації першокласників: методи, методики, вимоги до їх проведення. Діагностика індивідуально-психологічних та соціально-психологічних факторів шкільної дезадаптації. Психокорективна робота з дітьми, що зазнають труднощі в шкільній адаптації.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу.

Кафедра медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я, старший викладач Челнокова М.С.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу.

На вивчення освітнього компоненту відводиться 90 годин (3 кредитів ECTS), з яких: лекційних – 16 години, лабораторних занять – 10 годин, самостійної роботи студентів – 64 годин.

Дисципліна викладається в III семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення освітнього компоненту.

1. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби: методичні рекомендації / за наук. ред. В.Г. Панка – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 100 с.
2. Білан О.І. Валеологія дошкільникам. — Львів, 1998.
3. Валеологія. Навч. посібник: в 2 ч./Бобрицька В.І., Гринькова М.В та ін. – Полтава: «Скайтек», 2000 – 306с.
4. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі та соціальному середовищі : навчальний посібник / О. В. Гаврилов. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 308 с.
5. Грибан В.Г. Валеологія – К. – 2005. – 251 с.
6. Грибан В.Г. Валеологія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 214 с
7. Грушко В.С. Основи здорового способу життя (Навчальний посібник з курсу «Валеологія»), Тернопіль, 1999. – 365с.
8. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник / Т. М. Дегтяренко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.
9. Детский практический психолог: Программы и методические материалы: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Под ред. О.А. Шаграевой, С.А. Козловой. – М.: Издательский центр «Академия», 2001.–256с.
10. Діяльність психолого-медико-педагогічних консультацій в умовах інтеграції дітей з особливими освітніми потребами [Електрон. дані] / А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, Т.В. Жук. – К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 140 с.
11. Колбанов В. В., Зайцев Г. К. Валеология в школе. — СПб., 1992.
12. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. - К.: Рад. ікола, 1989. - 608 с.
13. Круцевич Т.Ю. Контроль у фізичному виованні дітей, підлітків і молоді : навч.посіб. / Т.Ю. Круцевич, М.І. Воробйов, Г.В. Безверхня. - К.: Олімп. л-ра, 2011. - 224 с.
14. Овчарова Р.В. Практическая психология образования: учеб. пособие для студ. психол. фак., университетов / Р.В. Овчарова. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 448с.
15. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. – Електрон. дані. – Київ :

Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 90 с.

16. Панок В. Г. Психологічна служба: [навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів] / В. Г. Панок. – [2-е вид.]. – Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2013. – 328 с.

17. Педагогічні технології особистісно орієнтованого формування в учнів загальноосвітньої школи культури здоров'я: теорія та практика : навч. посіб. / [за ред. В.Г. Григоренка, С.О. Омельченко]. – Слов'янськ, 2010. – 348 с.

18. Попов С. В. Валеология в школе и дома.- СПб «Союз»,1998.

19. Робота психолога та соціального педагога в закладах освіти. Збірник нормативних документів / Укладач І.С. Загурська. – Житомир, 2010. – 85 с.

20. Смирнов Н. К. Здоровьесохраняющие образовательные технологии в современной школе / Н. К. Смирнов. – М. : АПК и ПРО, 2002. – 121 с.

IX . Система оцінювання. Модульний контроль, залік.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу проводиться шляхом опитування студентів на лабораторних заняттях та захисту виконаних завдань.

Підсумковий контроль рівня засвоєння навчального матеріалу проводиться шляхом виконання студентами письмових контрольних робіт за темами модулів. Залік.